

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณ
ที่เป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย
Current Situations, Desirable Situations and Needs for Excellent Budget
Management of Schools under The Secondary Educational
Service Area Office Nong Khai

จิตตินันท์ ไชยชาติ

Jittinan Chaichat

สุชาดา บุษพา

Suchada Bubpha

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Educational Administration, Faculty of Education, Udon thani Rajabhat University

Received: 6 March 2025

Revised: 26 June 2025

Accepted: 1 July 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำนวน 285 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐาน 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงบประมาณที่เป็นเลิศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงบประมาณที่เป็นเลิศโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ความต้องการจำเป็นของการบริหารงบประมาณที่เป็นเลิศโดยภาพรวมอยู่ระหว่าง 0.436 – 0.488 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารบัญชี ลำดับที่ 2 คือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารการเงิน

คำสำคัญ: การบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศ; การบริหารงานการเงิน; การบริหารพัสดุและสินทรัพย์; การบริหารบัญชี

Abstract

The objectives of this research were to: 1) examine the current and desired conditions for excellent budget management in schools under the Secondary Educational Service Area Office, Nong Khai; and 2) identify the priority needs for excellent budget management in these schools. This study employed a quantitative research methodology. The sample consisted of 285 administrators and teachers from schools under the Secondary Educational Service Area Office, Nong Khai, selected through stratified random sampling followed by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire based on a 5-point Likert scale. The statistical methods used for data analysis included frequency, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The findings revealed that: 1) the overall current condition of excellent budget management was at a moderate level, while the desired condition was at the highest level; and 2) the overall priority needs ranged from 0.436 to 0.488. When analyzed by aspect, the highest priority need was found in accounting management, followed by materials and assets management, and then financial management.

Keywords: excellent budget management; financial management; management of materials and assets; accounting management

1. บทนำ (Introduction)

การบริหารงบประมาณในสถานศึกษามีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน การมีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณช่วยให้สถานศึกษามีความคล่องตัว แต่ยังคงต้องดำเนินการภายใต้กฎกระทรวงและประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การบริหารเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยการกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษาช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและความสามารถในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Office of the Basic Education Commission, 2013)

การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการวางแผนที่รอบคอบ คำนึงถึงความผันผวนทางการเงินในอนาคต และเชื่อมโยงงบประมาณกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน การบริหารงบประมาณต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้ ตลอดจนต้องดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนด ตั้งแต่การรับเงิน การเบิกจ่าย การเก็บรักษา ไปจนถึงการรายงานผลการใช้จ่าย เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุผลสำเร็จตามแผนงานได้ (Yosmek, 2016)

การบริหารงานงบประมาณเป็นส่วนสำคัญของโรงเรียนที่ช่วยให้การจัดการของหน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์และภารกิจต่าง ๆ ช่วยป้องกันและรักษาทรัพย์สิน รวมถึงทำให้การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Matnonkwang (2019) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงบประมาณในโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นในระดับสูงเกี่ยวกับการจัดการงบประมาณและความเหมาะสมของงบประมาณที่ได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะให้มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินและบัญชีรับผิดชอบงานนี้โดยตรง และการขอรับงบประมาณบางครั้งไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน และ Suwanmajo (2019) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารงานงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก โดยมีแนวทางการยกระดับประสิทธิผล 6 ด้าน ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการใช้เงิน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน และการบริหารการบัญชี โดยเสนอให้มีการประชุมชี้แจง จัดทำคู่มือ ศึกษาดูงาน และอบรมเชิงปฏิบัติการ พร้อมทั้งมีการนิเทศ กำกับติดตามและตรวจสอบด้วยความโปร่งใส

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา จะได้มีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามระเบียบวิธี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย
- 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

3. การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศ

การบริหารงานงบประมาณถือเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามนโยบายหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ การบริหารงบประมาณที่ดีจะช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และทำให้การบริหารงานขององค์กรดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ตามที่ Office of the Basic Education Commission (2009) ระบุว่า การปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีความสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการใช้จ่ายภาครัฐ โดยการเปลี่ยนแปลงจากการควบคุมทรัพยากรที่ใช้ไป (Input) เป็นการมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based Budgeting) ซึ่งทำให้หน่วยงานปฏิบัติมีอิสระในการจัดการทรัพยากรได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น พร้อมทั้งการตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพและมุ่งเน้นผลลัพธ์ ยังมีส่วนสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนตามความคาดหวัง ความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับการใช้แหล่งทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน และเป็นเครื่องมือในการควบคุมนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งต้องจัดทำให้อยู่ในกรอบนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัด

ในด้านการบริหารงานสถานศึกษา การมุ่งเน้นผลลัพธ์และความเป็นเลิศในด้านคุณภาพการศึกษา คือ สิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายในสังคมและชุมชนต้องร่วมมือกัน เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก การบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นที่คุณภาพการศึกษาของนักเรียน ซึ่งถือเป็นภารกิจที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อสร้างคุณภาพที่ดีที่สุดให้แก่สังคมและประเทศชาติ การ

บริหารงบประมาณที่ดีไม่เพียงแต่จะช่วยให้เกิดการใช้จ่ายทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหาร โดยเฉพาะในโรงเรียนที่การจัดสรรงบประมาณต้องสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของสถานศึกษาตามที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้ (Siniyathol, 2022) ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษานั้นมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน ในการบริหารงานงบประมาณนั้นต้องมีการวางแผน การจัดสรรงบประมาณตามลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการที่ตอบสนองต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Patthanathanakitchok, 2016) และการใช้จ่ายงบประมาณต้องมุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพขององค์กรหรือการสร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการหรือผู้เรียน (Yenwattana, 2019) ในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารงบประมาณไม่ได้หมายถึงแค่การควบคุมการใช้จ่ายเงินเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปยังด้านที่มีความสำคัญและจำเป็น (Sittiwong, 2017) ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานในสถานศึกษามีความเป็นระเบียบและสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูงสุด

3.2 ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

หน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ และนักการศึกษาได้เสนอองค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาไว้ดังนี้

Ministry of Education (2007) ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ ในสถานศึกษา 3) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) การบริหารการเงิน 5) การบริหารบัญชี และ 6) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

Budsurin (2019) ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) ด้านการบริหารการเงิน 5) ด้านการบริหารบัญชี 6) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และ 7) ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

Bangorn (2019) ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) งานแผนงาน 2) งานการเงิน 3) งานบัญชี 4) งานพัสดุ และ 5) งานตรวจสอบและควบคุมภายใน

มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 และปรับปรุง พ.ศ. 2562 ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) การบริหารการเงิน 2) การบริหารการเงินและบัญชี 3) การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ และ 4) การประเมินผลการดำเนินงานการเงินและพัสดุ

Surihan (2020) ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) การจัดทำแผนงบประมาณ 2) การรายงานผลการดำเนินการ 3) การตรวจสอบภายใน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 6) การบริหารการเงิน และ 7) การบริหารบัญชี

Phetnork (2020) ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) งานแผนงาน 2) งานพัสดุ 3) งานการเงิน และ 4) งานบัญชี

Thongudom (2021) ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

Chainonthee (2021) ได้กำหนดขอบข่ายงานงบประมาณ ดังนี้ 1) การจัดตั้งงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ 4) การระดม

ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุ และสินทรัพย์

องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงบประมาณที่มีหน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ และนักการศึกษากล่าวไว้นั้น ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณที่มีความถี่สะสมเกินร้อยละ 80 ได้แก่ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

Wongwanit (2019) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่ใช้ในการประเมินความแตกต่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น โดยการประเมินนี้จะช่วยให้เราสามารถระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นและตรวจสอบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้นเป็นเช่นใด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินว่าอะไรควรจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสามารถปรับปรุงไปในทิศทางที่ดีกว่า การประเมินความต้องการจำเป็นจึงไม่เพียงแต่ให้ข้อมูลที่สามารถใช้ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ แต่ยังช่วยในการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวก

Pengyawong (2022) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นยังถือเป็นกระบวนการที่ช่วยในการจัดลำดับความสำคัญของช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสภาพที่ต้องการ การใช้ข้อมูลจากบุคคลต่าง ๆ สามารถนำมาสู่การจัดลำดับความสำคัญในการตัดสินใจ วางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างเหมาะสม ซึ่งผลลัพธ์จากการประเมินนี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นบวกหรือเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

Wongwanit (2019) ได้กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Prioritization of Needs) เป็นขั้นตอนสำคัญในการระบุและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นที่ต้องการการแก้ไข โดยการจัดลำดับความสำคัญนี้จะช่วยในการหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม วิธีการที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น คือ การใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ซึ่งเป็นการปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิมของนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช โดยสูตรนี้จะคำนวณหาค่าผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (I - D) แล้วนำไปหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความถี่ความต้องการจำเป็นให้อยู่ในช่วงที่ไม่กว้างเกินไป และทำให้สามารถเปรียบเทียบได้ง่าย โดยใช้ระดับของสภาพปัจจุบันเป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่มได้อย่างชัดเจน

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D)/D$$

เมื่อ	PNI _{modified}	แทน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
	I	แทน คะแนนเฉลี่ยตามสภาพที่พึงประสงค์
	D	แทน คะแนนเฉลี่ยตามสภาพปัจจุบัน

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจะใช้วิธีการเรียงลำดับจากค่า PNI_{modified} โดยการจัดเรียงค่าจากมากไปหาน้อย ซึ่งข้อที่มีค่ามากจะแสดงถึงความจำเป็นที่สูงและควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาอย่างเร่งด่วน ในขณะที่ข้อที่มีค่าต่ำจะหมายถึงความต้องการจำเป็นที่น้อยและอาจไม่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ในทันที การใช้วิธีนี้ช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญได้อย่างชัดเจนและมีความหมายในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาในลำดับถัดไป

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Muangkung (2015) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู และ 2) เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัญหาหลักในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดแผนงาน/โครงการที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ครอบคลุมทุกด้าน และขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในระดับปฏิบัติงาน รวมถึงระบบการตรวจสอบภายในที่ขาดความอิสระและความต่อเนื่อง

Patthanathanakitchoak (2016) ได้วิจัยเรื่องสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและของครูต่อสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 3 ด้าน คือ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน และด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

Nattathes (2016) ได้วิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาควรวิเคราะห์ทิศทางและกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ควรศึกษาหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจัดสรรงบประมาณตามกรอบวงเงินที่ได้รับ ทั้งนี้ ควรจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้เงิน และผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

Sittiwong (2017) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อทราบการบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณศีกษานนครปฐม เขต 1 และ 2) เพื่อทราบข้อคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านงบประมาณ ได้แก่ ควรมีการแจ้งประมาณการงบประมาณล่วงหน้าเพื่อให้การจัดทำแผนงบประมาณ ค่าขอตั้งงบประมาณ และแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินมีความถูกต้องเหมาะสม ควรมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง ควรมีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก และควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่พัสดุ การเงิน และบัญชี เพื่อสร้างความมั่นใจ ความถูกต้อง และความแม่นยำในการปฏิบัติงาน

Yenwattana (2019) ได้วิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 2) เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน และ 3) หาแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การจัดการทรัพย์สินอย่างมีระบบช่วยให้สถานศึกษาสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเพิ่มความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร โดยการบริหารจัดการที่ดีช่วยให้สถานศึกษามีทรัพย์สินที่อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งาน ซึ่งมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน

Nuanchaidee (2022) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียน คุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และภาพรวมมีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ การบริหารบัญชี ลำดับที่ 2 คือ การบริหารการเงิน และลำดับที่ 3 คือ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

4. วิธีการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,050 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำนวน 285 คน โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละชั้น แล้วทำการสุ่มแต่ละชั้นอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

โดยจะมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert, 1961) จำนวน 5 ระดับความคิดเห็น การหาคุณภาพของเครื่องมือทำโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (IOC) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ต้องมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (Worakitkasemsakul, 2010) และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.951 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

5. ผลการวิจัย (Research Finding)

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในภาพรวม

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในภาพรวม

ระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการบริหารการเงิน	3.22	0.76	ปานกลาง	4.62	0.52	มากที่สุด	0.436	3
2. ด้านการบริหารบัญชี	3.13	0.73	ปานกลาง	4.66	0.49	มากที่สุด	0.488	1
3. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	3.16	0.74	ปานกลาง	4.61	0.52	มากที่สุด	0.459	2
รวม	3.17	0.74	ปานกลาง	4.63	0.51	มากที่สุด	0.461	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 3.22$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X} = 3.16$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 3.13$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 4.62$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X} = 4.61$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นมีค่า (PNI_{modified}) โดยรวมอยู่ระหว่าง 0.436 – 0.488 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารบัญชี ($PNI_{\text{modified}} = 0.488$) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.459$) และลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารการเงิน ($PNI_{\text{modified}} = 0.436$)

5.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการบริหารการเงิน

ระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษามีการวางนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3.15	0.80	ปานกลาง	4.66	0.53	มากที่สุด	0.479	1
2. สถานศึกษามีการวางแผนการเงินไว้เบิกเหลื่อมปี สำหรับการดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณถัดไป	3.19	0.78	ปานกลาง	4.65	0.51	มากที่สุด	0.455	2
3. สถานศึกษามีการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด	3.24	0.71	ปานกลาง	4.59	0.55	มากที่สุด	0.418	5
4. สถานศึกษามีการจัดทำบัญชีและทะเบียนคุมงบประมาณ เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด	3.25	0.78	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด	0.423	4
5. สถานศึกษามีการตรวจสอบและรายงานผลการใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ทรัพยากรและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้	3.27	0.76	ปานกลาง	4.58	0.52	มากที่สุด	0.401	6
6. สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้งบประมาณประจำปีและแก้ไขนโยบายหรือกระบวนการบริหารการเงินที่พบปัญหา	3.21	0.75	ปานกลาง	4.64	0.50	มากที่สุด	0.444	3
รวม	3.22	0.76	ปานกลาง	4.62	0.52	มากที่สุด	0.436	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการบริหารการเงิน พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยมีค่า ($PNI_{modified}$) อยู่ระหว่าง 0.401 – 0.479 รายการความต้องการจำเป็นมีค่า ($PNI_{modified}$) มีค่ามากที่สุด 3 ลำดับแรก มีดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการวางนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ลำดับที่ 2 คือ สถานศึกษามีการวางแผนการเงินไว้เบิกเหลื่อมปี สำหรับการดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณถัดไป และลำดับที่ 3 คือ สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้งบประมาณประจำปี และแก้ไขนโยบายหรือกระบวนการบริหารการเงินที่พบปัญหา

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญ เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการบริหารบัญชี

ระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษามีการวางแผนการตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ	3.05	0.76	ปานกลาง	4.73	0.45	มากที่สุด	0.550	1
2. สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการจัดทำทะเบียนคุมและบัญชีที่ต้องใช้ตลอดปีงบประมาณ	3.14	0.73	ปานกลาง	4.63	0.52	มากที่สุด	0.475	5
3. สถานศึกษามีการบันทึกบัญชีคงค้างและบัญชีประจำวันที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามกฎหมายกำหนด	3.17	0.78	ปานกลาง	4.64	0.49	มากที่สุด	0.464	6
4. สถานศึกษามีการจัดทำและเก็บรักษาแบบพิมพ์บัญชี เช่น สมุดเงินสดและทะเบียนคุมงบประมาณ บันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มที่ออกแบบมาสอดคล้องกับระเบียบราชการ	3.15	0.75	ปานกลาง	4.66	0.50	มากที่สุด	0.479	4
5. สถานศึกษามีการจัดทำหลักฐานตามระบบบัญชีครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง	3.18	0.71	ปานกลาง	4.65	0.51	มากที่สุด	0.462	7
6. สถานศึกษามีการตรวจสอบความถูกต้องของเงินสดและเงินฝากธนาคารอย่างสม่ำเสมอตามรายงานเงินคงเหลือประจำวัน	3.12	0.71	ปานกลาง	4.62	0.50	มากที่สุด	0.481	3
7. สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดทำทะเบียนคุมเงิน	3.13	0.70	ปานกลาง	4.72	0.46	มากที่สุด	0.508	2

ระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
งบประมาณและสมุดเงินสดให้ ละเอียดและใช้งานง่ายขึ้น								
รวม	3.13	0.73	ปานกลาง	4.66	0.49	มากที่สุด	0.488	

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการบริหารบัญชี พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยมีค่า (PNI_{modified}) อยู่ระหว่าง 0.460 – 0.550 รายการความต้องการจำเป็นมีค่า (PNI_{modified}) มีค่ามากที่สุด 3 ลำดับแรก มีดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการวางแผนการตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ ลำดับที่ 2 คือ สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดทำทะเบียนคุมเงินงบประมาณและสมุดเงินสดให้ละเอียดและใช้งานง่ายขึ้น และลำดับที่ 3 คือ สถานศึกษามีการตรวจสอบความถูกต้องของเงินสดและเงินฝากธนาคารอย่างสม่ำเสมอ ตามรายงานเงินคงเหลือประจำวัน

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญ เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษามีการวางแผนและกำหนดความต้องการทรัพย์สินให้สอดคล้องกับเป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษา	3.07	0.80	ปานกลาง	4.57	0.55	มากที่สุด	0.491	2
2. สถานศึกษามีการวางแผนกระบวนการจัดหาทรัพย์สินให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบราชการ	3.13	0.72	ปานกลาง	4.54	0.55	มากที่สุด	0.451	6
3. สถานศึกษามีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างหรือจัดหาทรัพย์สินตามระเบียบของราชการ	3.22	0.76	ปานกลาง	4.61	0.52	มากที่สุด	0.431	7
4. สถานศึกษามีจัดทำทะเบียนทรัพย์สินและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างครบถ้วน	3.19	0.72	ปานกลาง	4.66	0.49	มากที่สุด	0.460	5
5. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับทรัพย์สินและควบคุมการใช้งาน	3.14	0.75	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด	0.470	3

ระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
6. สถานศึกษามีการแต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อดำเนินการตรวจเช็คสถานะ และการใช้งาน	3.22	0.74	ปานกลาง	4.58	0.53	มากที่สุด	0.421	8
7. สถานศึกษามีการตรวจสอบ การเก็บรักษาทรัพย์สินให้ ปลอดภัย เป็นระเบียบและ ทบทวนกระบวนการจำหน่ายพัสดุ ที่ไม่จำเป็นหรือเสื่อมสภาพ เพื่อ จัดการทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ	3.11	0.66	ปานกลาง	4.65	0.49	มากที่สุด	0.493	1
8. สถานศึกษามีการพัฒนาระบบ การจัดการทรัพย์สิน ประเมินผล การบริหารจัดการทรัพย์สินในแต่ละ ปี ปรับปรุงขั้นตอนการจัดหา บำรุงรักษา และจำหน่ายทรัพย์สิน ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น	3.18	0.74	ปานกลาง	4.64	0.49	มากที่สุด	0.461	4
รวม	3.16	0.74	ปานกลาง	4.61	0.52	มากที่สุด	0.459	

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยมีค่า (PNI_{modified}) อยู่ระหว่าง 0.421 – 0.493 รายการความต้องการจำเป็นมีค่า (PNI_{modified}) มีค่ามากที่สุด 3 ลำดับแรก มีดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ สถานศึกษามีการตรวจสอบการเก็บรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย เป็นระเบียบ และทบทวนกระบวนการจำหน่ายพัสดุที่ไม่จำเป็นหรือเสื่อมสภาพ เพื่อจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลำดับที่ 2 คือ สถานศึกษามีการวางแผนและกำหนดความต้องการทรัพย์สินให้สอดคล้องกับเป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษา และลำดับที่ 3 คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับทรัพย์สินและควบคุมการใช้งาน

6. สรุปผลการวิจัยและอภิปราย (Conclusion and Discussion)

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย สรุปผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ทุกด้าน

ด้านการบริหารการเงิน พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการตรวจสอบและรายงานผลการใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ทรัพยากรและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ด้านการบริหารบัญชี พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำหลักฐานตามระบบบัญชีครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนการตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ

ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างหรือจัดหาทรัพย์สินตามระเบียบของราชการ และสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อดำเนินการตรวจเช็คสถานะและการใช้งาน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างครบถ้วน

ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นมีค่า ($PNI_{modified}$) โดยรวมอยู่ระหว่าง 0.436 – 0.488 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารบัญชี ($PNI_{modified} = 0.488$) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($PNI_{modified} = 0.459$) และลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารการเงิน ($PNI_{modified} = 0.436$)

ด้านการบริหารการเงิน พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.401–0.479 รายการความต้องการจำเป็นมีค่า $PNI_{modified}$ มีค่ามากที่สุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ด้านการบริหารบัญชี พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.460 – 0.550 รายการความต้องการจำเป็นมีค่า $PNI_{modified}$ มีค่ามากที่สุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนการตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ

ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.421 – 0.493 รายการความต้องการจำเป็นมีค่า $PNI_{modified}$ มีค่ามากที่สุด คือ สถานศึกษามีการตรวจสอบการเก็บรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย เป็นระเบียบและทบทวนกระบวนการจำหน่ายพัสดุที่ไม่จำเป็นหรือเสื่อมสภาพ เพื่อจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 การอภิปรายผล

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงาน

งบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านการบริหารบัญชี ลำดับที่ 2 คือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และลำดับที่ 3 คือ ด้านการบริหารการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nuanchaidee (2022) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ภาพรวมมีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ การบริหารบัญชี ลำดับที่ 2 คือ การบริหารการเงิน และลำดับที่ 3 คือ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาเป็นการบริหารงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชี พัก และสินทรัพย์ ต้องมีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ข้อบังคับ ข้อกฎหมายที่กำหนด การรวบรวมและบันทึกข้อมูลทางบัญชีและการเงิน ให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามกฎหมาย โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และความรอบคอบระมัดระวังในการบริหารงานนี้เป็นพิเศษ เพราะการบริหารงานงบประมาณมีความซับซ้อนและเสี่ยงต่อความผิดพลาดทางอาญา ทางแพ่ง และทางวินัย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องบริหารให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเป็นระเบียบ โปร่งใส น่าเชื่อถือ และตรวจสอบได้ ทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชน (Kraphsungnoen, 2009)

การบริหารบัญชีที่มีคุณภาพเป็นพื้นฐานสำคัญในการติดตามและควบคุมงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nattathes (2016) ได้วิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า การจัดการบัญชีที่ดีมีส่วนช่วยลดปัญหาการบริหารงบประมาณ และเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน เช่น การบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลา ทำให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลสนับสนุน นอกจากนี้ ด้านการบริหารบัญชียังช่วยป้องกันการทุจริตและการใช้งบประมาณที่ไม่เหมาะสมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ที่อยู่ในลำดับที่สองก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังช่วยให้ทรัพย์สินของสถานศึกษาถูกใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yenwattana (2019) ได้วิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า การจัดการทรัพย์สินอย่างมีระบบช่วยให้สถานศึกษาสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเพิ่มความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร โดยการบริหารจัดการที่ดีช่วยให้สถานศึกษามีทรัพย์สินที่อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งาน ซึ่งมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน

และด้านสุดท้าย คือ ด้านการบริหารการเงิน ถึงแม้จะอยู่ในลำดับที่สามนั้นก็ยังมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและควบคุมงบประมาณให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด จึงทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและบุคลากรได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ Nattathes (2016) ได้วิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ในการบริหารการเงินที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพช่วยลดปัญหาด้านงบประมาณ และสามารถติดตามการใช้งบประมาณได้อย่างมีระบบ ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับ Sittiwong (2017) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานด้านงบประมาณของ

โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านงบประมาณ ได้แก่ ควรมีการแจ้งประมาณการงบประมาณล่วงหน้าเพื่อให้การจัดทำแผนงบประมาณ คำขอตั้งงบประมาณ และแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินมีความถูกต้องเหมาะสม ควรมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน ผลการใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่อง ควรมีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากหน่วยงาน ภายนอก และควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่พัสดุ การเงิน และบัญชี เพื่อสร้างความมั่นใจ ความถูกต้อง และความ แม่นยำในการปฏิบัติงาน

7. การประยุกต์ใช้ผลการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขันขององค์กร

7.1 การส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

จากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษายังมีช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ในด้านการบริหารงบประมาณ โดยเฉพาะในเรื่องของการวางนโยบายและแนวปฏิบัติควบคุมงบประมาณให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานราชการ การลดช่องว่างดังกล่าวจะนำไปสู่ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำให้สถานศึกษามีความสามารถในการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและเกิดผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นหัวใจของความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในยุคที่การจัดการเชิงกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญ สำหรับการวางแผนทางบัญชีที่เป็นระบบ การบริหารบัญชีซึ่งมีค่า PNI^{modified} สูงสุด สะท้อนถึงความจำเป็นในการ พัฒนาการจัดทำบัญชีให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ การจัดทำแผนการเงินที่มีความเป็นระบบ จะช่วยให้สถานศึกษามีข้อมูลในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และสามารถปรับแผนให้ตอบสนองสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารเชิงรุกที่ช่วยยกระดับขีดความสามารถองค์กรในภาพรวม และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์เพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การตรวจสอบทรัพย์สินอย่างเป็นระบบและการวางมาตรการจำหน่ายพัสดุที่ไม่จำเป็นหรือเสื่อมสภาพ เป็นแนวทางที่ช่วยให้สถานศึกษาบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการสูญเสียและเพิ่มการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินการในลักษณะนี้สนับสนุนการเป็นองค์กรที่มีความสามารถในการแข่งขันและเติบโตอย่างยั่งยืน

7.2 ผลกระทบในระดับประเทศ

การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึง การบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาจะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและครู ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในระดับพื้นที่และขยายผลถึงระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา (พ.ศ. 2561 – 2580) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานและอยู่บนหลักธรรมาภิบาล ช่วยลดช่องว่างระหว่างสถานศึกษาที่มีทรัพยากรแตกต่างกัน ทำให้เกิดความเท่าเทียมในการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนทั่วประเทศ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืน และการสนับสนุน ธรรมาภิบาลในภาครัฐ ระบบบริหารงบประมาณที่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบราชการ ช่วยเสริมสร้าง ธรรมาภิบาลในระบบราชการ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการปฏิรูปภาครัฐตามนโยบายรัฐบาล และเพิ่มความเชื่อมั่น ของประชาชนต่อระบบการศึกษา

8. ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) การบริหารการเงิน สถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ด้านการเงินและ ประสพการณ์ในการทำงานที่เพียงพอ เนื่องจากการบริหารการเงินเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษา

2) การบริหารบัญชี สถานศึกษาควรเลือกบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการบัญชี รวมถึงการเดินบัญชี การจัดทำบัญชีรับ-จ่าย การเบิกจ่ายจากคลัง และการบันทึกบัญชีประจำวัน เพื่อให้ครอบคลุมการรับเงินงบประมาณและรายการบัญชีทั้งหมดในแต่ละวัน นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำบัญชีหลักฐานตามระบบบัญชีที่กำหนด โดยต้องตรวจสอบความถูกต้องของเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายการเงินคงเหลือประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

3) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ สถานศึกษาควรเลือกผู้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบพัสดุของนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2560 เพื่อให้สามารถจัดการพัสดุและสินทรัพย์ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งตระหนักถึงผลกระทบและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

4) ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณสำหรับผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ในเรื่องกฎระเบียบและข้อบัญญัติต่าง ๆ รวมถึงการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดทำและเสนอขออนุมัติงบประมาณของแต่ละกลุ่มงาน

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัญหาในการบริหารงานงบประมาณที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารงานงบประมาณที่เป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

8.3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ในการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับกฎหมาย

2) จัดทำระบบติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณ อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับมาตรฐานการบริหารงบประมาณ

3) พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล สำหรับการบริหารบัญชีและพัสดุที่มีประสิทธิภาพ เพื่อบริการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์

4) ขยายผลรูปแบบการบริหารที่ดีสู่สถานศึกษาในพื้นที่อื่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาในภาพรวม

REFERENCES

- Bangorn, P. (2019). Guidelines for budget management in Sobmeuy Wittayakhom School, Mae Hong Son Province [Master's thesis, Chiang Mai Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Budsurin, P. (2019). Needs for budget management in schools under the Loei Primary Education Service Area Office [Master's thesis, Udon Thani Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Chainonthee, N. (2021). Managing educational institutions towards excellence in schools under the local administrative organization in Chiang Rai Province [Independent study, Phayao University]. Master of Education, Educational Administration.

- Kraphsungnoen, S. (2009). Study on problems and solutions in budget management in basic education schools under the Nakhon Ratchasima Education Service Area Office District 1 [Master's thesis, Nakhon Ratchasima Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608.
- Likert, R. (1961). *New pattern of management*. New York: McGraw-Hill.
- Matnonkwang, N. (2019). The state of budget management in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office District 3 [Master's thesis, Buriram Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Ministry of Education. (2007). *The National Education Act B.E. 2542 and its amendments (No. 2) B.E. 2545 and (No. 3) B.E. 2553, along with related laws and the Compulsory Education Act B.E. 2545*. Bangkok: Printing House of the Postal Services and Transport Corporation.
- Muangkung, S. (2015). Performance-based budget management in schools under the Phuket Primary Education Service Area Office [Master's thesis, Hat Yai University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Nattathes, S. (2016). Problems and solutions for budget management development of basic education institutions under the Sa Kaeo Primary Education Service Area Office District 2 [Master's thesis, Burapha University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Nuanchaidee, T. (2022). Guidelines for budget management leading to success for quality schools under the Udon Thani Primary Education Service Area Office [Master's thesis, Udon Thani Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Office of the Basic Education Commission, Bureau of Education Policy and Planning. (2013). *School management manual for the corporate-style school management development project*. Bangkok: Agricultural Cooperative Printing House of Thailand.
- Office of the Basic Education Commission. (2009). *Manual for basic education management*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Office of the Basic Education Commission. (2017). *Standards for secondary school operations 2017*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Patthanathanakitchoak, B. (2016). State of budget management in the multi-school area in Buriram under the Secondary Education Service Area Office District 32 [Master's thesis, Buriram Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.

- Pengyawong, P. (2022). Needs for developing 21st-century teaching and learning management in schools under the Sukhothai Primary Education Service Area Office District 1 [Master's thesis, Sukhothai Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Phetrnok, M. (2020). Developing risk management strategies for budget work in secondary schools under the Secondary Education Service Area Office, District 25 [Master's thesis, Mahasarakham University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Siniyathol, U. (2022). Guidelines for budget management based on good governance principles in schools under the Hoi Chomphu School Group, Chiang Rai Primary Education Service Area Office District 1 [Master's thesis, Chiang Rai Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Sittiwong, S. (2017). Budget management in schools of the Burapha Education Group, Nakhon Pathom Primary Education Service Area Office District 1 [Master's thesis, Silpakorn University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Srisaat, B. (2017). *Basic research* (10th edition). Bangkok: Suweiriyasarn.
- Surihan, R. (2020). State and effectiveness of budget management in schools under the jurisdiction of the Secondary Education Service Area Office District 22 [Master's thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Suwanmajo, R. (2019). Problems and effectiveness of budget management in schools under the jurisdiction of the Nakhon Phanom Primary Education Service Area Office [Master's thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Thongudom, C. (2021). Guidelines for budget management in schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary Education Service Area Office [Master's thesis, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.
- Wattanasunthorn, K. (2014). Satisfaction in the performance of school administrators that affects the effectiveness of administration in schools under the jurisdiction of the Sakon Nakhon Provincial Education Office District 2 [Master's thesis, Sakon Nakhon University]. Faculty of Education, School Administration.
- Wongwanit, S. (2019). *Research on evaluating needs* (4th edition). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Worakitkasemsakul, S. (2010). *Research methodology in behavioral and social sciences*. Bangkok: Artsakorn Printing.
- Yenwattana, D. (2019). Problems and solutions in budget management of schools under the jurisdiction of the Secondary Education Service Area Office 23 [Master's thesis, Sakon Nakhon Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.

Yosmek, K. (2016). The relationship between educational budget management and student quality in schools under the jurisdiction of municipalities in Surat Thani Province [Master's thesis, Surat Thani Rajabhat University]. Faculty of Education, Educational Administration.

ข้อมูลติดต่อ (Contact Information)

1. จิตตินันท์ ไชยชาติ (Jittinan Chaichat)
 *ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
 สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 (Educational Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University)
 E-mail: yjchaichat@gmail.com
2. สุชาดา บุปผา (Suchada Bubpha)
 สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
 (Educational Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University)
 E-mail: suchada.bu@udru.ac.th